

Q & A: Zodiakin osatuotantomallin muutokset

Zodiak selkiyttää rooliaan osatuotantotahona 2021 alkaen.

Zodiakin työnantajastatus on ollut epäselvä suhteessa taiteilijoihin, työryhmiin ja teostuotantoihin. Zodiak on maksanut palkkoja, mutta ei ole osatuotannoissa vastannut kaikista työnantajan velvoitteista. Tämä ei ole lain näkökulmasta kestävä ratkaisu.

Nykyisen kaltaisen ja laajuisen ohjelmiston toteuttaminen myös tulevaisuudessa on mahdollista ainoastaan muutamalla tapaa, jolla Zodiak tukee taiteellisia osatuotantoja. Tämä tarkoittaa, että Zodiak ei maksa enää suoraan palkkoja, vaan maksaa tuotantotuen laskulla toiminimille, yhdistyksille ja osuuskunnille, jotka toimivat teoksissa työnantajina ja jotka maksavat palkan.

Seitsemän kysymystä tuotantotuen muutoksesta

1. Puhutte vaihtoehtoista kehittää toimintaa kohti joko tanssiteatterimallia tai tuotantoalustaa. Oliko muita mahdollisuuksia?

- Työnantajaroolin ja osatuotantomallin lisäksi muita vaihtoehtoja ei ole löytynyt. Halusimme turvata laajan kantaesitystoiminnan ja pitää sen Zodiakin toiminnan ytimessä myös tulevaisuudessa. Siksi päädyimme osatuotantomallin kehittämiseen. Teemme osatuotantoja ja rahoitamme taiteellista työtä. Tarjoamme teostuotannoille palkkoihin tarkoitetun rahallisen tuotantotuen lisäksi yhä tilat, tekniikan, tuotantoympäristön ja markkinoinnin.

2. Miksi tämä tehdään? Miksi nyt?

- Osatuotantomalli on rakentunut pikkuhiljaa, mutta nyt sen perusteita on kyseenalaistettu sekä taiteilijoiden, tuottajien, liittojen että työnantajatoimijoiden puolelta.
- Ryhtymällä työnantajaksi tuotannoissa työskenteleville taiteilijoille Zodiakin tulisi neuvotella henkilökohtaisesti palkoista, meille tulisi velvoite järjestää työterveyshoito ja meille siirtyisi työlain mukainen vastuu työajoista, -tiloista ja -välineistä ja kaikki muut työnantajavelvoitteet. Kaikkien näiden velvoitteiden kantaminen lisäisi kustannuksia ja johtaisi pienempään määrään tuotantoja, lopulta vain 3–4 tuotantoon vuodessa. Zodiakin tavoitteena on tukea laajaa kantaesitystoimintaa tulevaisuudessakin, siksi tämä muutos osatuotantotuen hallinnossa.

3. Säästääkö Zodiak tällä järjestelyllä rahaa?

- Ei, Zodiakissa olemme juuri nostaneet taiteilijoiden palkkiotasoa ja luoneet uuden CoCommission-tuotantomallin, johon kuuluu myös palkallinen residenssijakso. Palkkoihin tarkoitettu tuotantotuki nousee vuonna 2021. Meidän tavoitteenamme on

saada tuotannoille paremmat työskentelymahdollisuudet, mutta tällä hetkellä pystymme vain osatuottamaan teoksia. Suurempi tuotantotuki vaatisi suurempaa tukea Helsingin kaupungilta ja paljon lisää lipputuloja.

- Zodiak on aiemmin määritellyt tuen tasoksi maksimissaan koreografian, 2 suunnittelijan ja 5 tanssijan kk-palkan. Nyt tuotantotuki määritellään korvaukseksi tuotannon harjoitus- ja esiintymiskuluista. Tuotannon sisällä voidaan määrittellä, miten työ jakaantuu. Vastuuta, mutta myös valtaa siirtyy taiteilijoille.

4. Eikö nämä työnantajavelvoitteet sitten siirry yhdistyksille, työosuuskunnille tai yksittäiselle taiteilijalle?

- Kyllä, vastuu työnantajavelvoitteiden tasosta ja muodosta siirtyy pienempiin yhteisöihin, joissa ratkaisut voivat olla teoskohtaisia. Työtä on järkevää suunnitella ja hallinnoida läheltä tuotantoa omista lähtökohdista.

5. Mitä jos ei halua järjestäytyä?

- Tanssin kentällä on monia toimijoita jo. Kaikkien taiteilijoiden ei tarvitse perustaa omaa työtä varten yhdistyksiä. Tuottajien ja työryhmien yhteistyöllä löydämme kumppanin, jonka kautta tuotantotuki voidaan maksaa. Zodiakin maksama hallintokorvaus auttaa ammattimaisen hallintotyön kustannuksissa. Talous- ja palkkahallintaa kannattaa ostaa ammattilaisilta tai palkata sitä varten tuottajatyötä.
- Järjestäytyminen on kannatettavaa, sillä rakentamalla toimijuutta omaehtoisesti tai yhteistyössä muiden kanssa voi rakentaa kestävämpää omasta taiteellisesta työstä syntyvää toimintaa. Järjestäytynyt toimija voi myös hakea rahoitusta, jota free-taiteilija ei voi hakea.

6. Rakentaako Zodiak neoliberalistista alustataloutta siirtämällä työtä heikommille kumppaneille?

- Ei, tavoitteena ei ole voittojen maksimoiminen. Zodiak on yleishyödyllinen yhdistys eikä tavoittele voittoa. Zodiak ei hyödy tästä järjestelystä vaan turvaa sen, että pystyy tukemaan tuotantokumppaneitaan laajasti tulevaisuudessakin ja toimimaan lain edellyttämällä tavalla.
- Hallintotyötä siirryy tuotantokumppaneille. Tämän vuoksi tuotantosopimuksen osana maksetaan hallintokorvaus, joka auttaa ammattimaisen hallintotyön kustannuksissa.

7. Miksei Zodiak vaikuta siihen, että tes muuttuisi?

- Teatterialan tes on rakentunut vahvojen teatterialan järjestöjen edunvalvonnan myötä ja tanssitaiteen erityisyydet ja uudet tuotantomallit eivät siinä näy.
- Tessiä onkin syytä uudistaa niin että tanssin, sirkuksen ja esitystaiteen moninaiset tuotantomallit ja yhteistyön tavat tulisivat sen piiriin.
- Uudet tuotantomuodot ja erilaiset kumppanuudet mahdollistama malli palvelisi paremmin nykyaikaa ja Zodiak tekee työtä sen eteen, että sopimusmaailma monimuotoistuisi.